

Musul harekatı

Veriler ve Tahminler

Abdulwahhab Assi

جسور للدراسات
JUSOOR for STUDIES

Jusoor Araştırma Merkezi Ortadoğu bölgesinde, ze-likle Suriye ile bağlantılı meselelerde, siyasi toplumsal ekonomi ve kanuni alanlarında çalışmalar bilgiler ve araştırmalar yayınlayan, devletin çeşitli uzmanlık alanlarından karar sahiplerine, yetkililere, kalkınma alanında çalışanlara bölge meseleleri ile ilgili dengeli kararlar almalanında onlara gerçekçi ve net verilere dayanan bilimsel raporlar sunan bağımsız uzman kurumdur.

yayın hakları Jusoor Araştırma Merkezine aittir © 2016

TURKEY - Gaziantep

info@jusoor.co
www.jusoor.co

İndeks

Ön hazırlık	3
Musul'un stratejik önemi	3
Coğrafi önemi	3
Siyasi önemi	3
Toplumsal önemi	5
Askeri önemi	5
Musul harekatı hakkına konuşma zamanı	6
Askeri yönden	6
Siyasi yönden	7
Harekata katılabilir veya katılma olasılığı olanlar	8
Irak hükümeti ve onu destekleyen gruplar	8
Peşmerge güçleri	9
Koalisyon güçleri	10
İran	10
Kürdistan işçi partisi(PKK)	10
Türk güçleri	10
Ulusal Haşd güçleri	10
Musul harekatına askeri gerçeklik	11
Şeri izole etmek	11
Çölde gelen baskı	11
Savunma keselerini yıkmak	12
harekatta beklenen riskler	12
Musul harekatı hakkında Uluslararası tepkiler	14
Türkiye – Irak çekişmeleri	14
Fransa'nın tavrı	15
İngiltere'nin tavrı	15
Almanya'nın tavrı	16
Amerika'nın tepkisi	16
Rusya'nın tavrı	16
Suudi Arabistan'ın tavrı	17
İran'ın tavrı	17

Ön hazırlık

17/ekim/2016/ sabah saatlerinde Irak başbakanı Haydar el-Abadi Musul şehrini DAESH örgütünden kurtarması için Kadimun Ya Ninova¹ adlı harekatı başlatıldığını duyurdu.

Musul'un stratejik önemi

Musul Ninova şehrinin merkezi olarak kabul edilir, ve Irak şehirlerin arasında ikinci büyük şehirdir, şehrin nüfusu yaklaşık 1.5 milyon kişi bu şehirde ağırlık olarak toplanmaktadır ayrıca Dicle nehri bu şehirden geçer ve yaklaşık 350 km başkent Bağdat'ın kuzeyinde yer almaktadır.

Musul harekatının stratejik önemi, siyasi, askeri ve coğrafi açıdan ve hatta toplumsal açıdan katılmak isteyen ya da aşağıdaki tüm tarafların harekata katılması için çalışmaktadır: Irak merkezi hükümeti ve yanında olan Şii haşdi elşaaabi, Sünni aşiretlerin haşdileri, askeri uzmanlık ve müsteşarlar yoluyla İran, Irak Kürdistan bölgesine ait olan Peşmerge güçleri, ABD kuvvetlerinin liderliğindeki uluslararası koalisyon, Kürdistan işçi partisi (PKK), Türkiye ve yanında olan ulusal haşdi alşabi.

Coğrafi önemi

Musul, Kürdistan bölgesi de dahil olmak üzere Türkiye, Suriye ve Irak arasındaki bağlantılı olarak kabul edilir, bu nedenle tüm tarafların çıkarlarını korumak için Musul harekatının sonucundan etkilenecek bu harekata katılmak istemişlerdir.

Siyasi önemi

Musul harekat önemi Barack Obama ABD'de başkanlık dönemi bitmeden önce gelmiştir, yani 8 Kasımdan sonra başkanlık seçimlerinde başlamadan önce gelmiştir, ve böylece harekatın başlatılmasını cumhuriyetçi partini adayının Obama'nın yönetimi, DAESH adıyla dünya çapında² terör eylemleri yürütülmesi ithamlara karşı yalanlamıştır, aynı zamanda başkan Obama seçim tarihinden önce Musul şehrini DAESH'ten kurtarmak için katkıda bulunacaktır ve böylece demokrat adayı Hillary

¹ https://www.youtube.com/watch?v=8_j3XwRynul Irak başbakanı Haydar el-Abadi Musul şehrini DAESH örgütünden kurtarması için Kadimun Ya Ninova¹ adlı harekatı başlatıldığını duyurdu 16/10/2016/

² <https://goo.gl/VmY6tu> ABD senatörü: Obama yönetimi DAESH örgütüne göz yumdu <https://goo.gl/ePcLUW> Obama terörle mücadele etmek için güvenlik önlemleri yapacağını açıkladı 19/02/2015/

Clinton'u gösterilerek ABD'de başarı olması için siyasetinden faydalanacaktır.

Irak merkezi hükümeti Irak'ın bütünlüğü³ için Musul hareketini tek bir çıkış yolu olarak görmektedir ve bu nedenle Türkiye'nin harekate katılmasını ret etmiştir, ama son kez harekate katılabilir ve bunun nedeni DAEŞ ve PKK örgütlerinden kaynaklanan risklere karşı Türkiye'nin milli güvenliğini korumak içindir, ve bölgede İran nüfuzunu artırarak, iki ülke arasındaki bölgesel rekabetin bir parçası olarak sayılmaktadır, bunu dışında Musul İran'a göre ana bir düğüm olarak sayılmaktadır ve bunu nedeni İran'ın uzun yıllardır beri Musul'dan akidenizde⁴ kadar karadan ulaştırmak istediği yeni ipek yolunu inşa etmek istemesidir.

Kürdistan işçi partisi (PKK) geçen yıldan beri savaşa katılarak kontrol altına almak istediği Musul'un Sincar bölgesinde bulunmaktadır, ayrıca Iraklı Peşmerge güçlerin o bölgeyi geri almasında başarısız olmasından dolayı ve yezidi Kürtleri koruma bahanesiyle bölgeye gelmiştir.

O zamandan beri parti (PKK) bir ulusal konferansın toplanması için çağrıda bulunarak büyük davaya⁵ fayda verecek bir şekilde tarihsel görevleri yerine getirmek amacıyla bütün Kürt güçleri ve Kürt partileri arasındaki toplamak istemişlerdir, ayrıca DAEŞ terör örgütüyle mücadele veren uluslararası koalisyon güçleri için ideal bir ortak olarak kendileri bu güçlerden faydalanarak bu harekatta ilerleme kaydedebilir.

Irak Kürdistan bölgesel yönetimi Musul hareketinde Peşmerge güçlerinin katılımının önemini dikkate alarak Irak merkezi hükümeti şehri kontrol ettikten sonra Kürdistan bölgesine Bağdat'ın yetkisini dayatmasına endişe duymaktadırlar, bir sonraki gelecek Musul'un yerel yönetimi Iraklı Sünnileri Kürtlerin yanında barındırmak için isteksiz kalmışlardır, eski Baas partililer gibi, böylece Peşmerge güçlerin savaşa katılma önemini özetlersek, bölgede müttefik arayış için olabilir, ve genellikle bölgede özerkliğin güçlendirilmesi üzerinde odaklanarak, şehirde milli⁶ gelirin daha fazla pay elde etmek için harekate katılmıştır.

³ <https://goo.gl/xht4G5> Al-abadi: irak Musul düşmeden önde daha fazla bütünlük içindedi ve Türk varlığı kurtarılmasını engellemektedir.18/09/2016/

⁴ amid Syrian chaos, Iran's game plan emerges: a path to the Mediterranean. The guardian, 8-10-2016. <https://goo.gl/ty2LLc>

⁵ <http://goo.gl/MWm5gE> Şıngal bölgesini kurtarma hakkında demokratik birlik partisinden bir açıklama 2015-11-13

⁶ <https://goo.gl/8IM27> Rinad Mansur yazısı: Musul DAEŞ'ten sonra bölgesel Kürt yönetimin stratejisi. Carnegie merkezi 19/05/2016.

DAEŞ örgütü tarafından Musul şehrine muhafaza etme önemi, bu şehir kendileri için önemli olarak ana bir kaledir, bu konuya ilgili dahil olmak üzere Ebu Bekir el-Bağdadi şehrin cami minberinden bir hilafetin doğduğunu açıklamıştır ve Musul düşerse örgütün ekonomi hazinesi' de düşme anlamına gelmektedir çünkü örgüt gelirini petrolden elde etmektedir, ancak petrol gelirin merkezi olan Qayyarah bölgesi hükümet güçleri tarafından kontrol altına alınmıştır, Musul'un düşmesi dışında, örgütün gücü Suriye'de azalacaktır, ayrıca Suriye'de yürütülen Türk destekli Fırat kalkanı operasyonu sonucunda , örgütün bölgelere nüfuz ve alanlarda kontrol etmesi kısıtlı olarak zor bir şekilde karşı karşıya olacaktır.

Toplumsal önemi

Musul şehrinin yerlileri çoğunlukla Araplardan oluşmaktadır, çeşitli dinlerin en önemlisi Hristiyan, Müslüman, Asuri, dinler olarak, Türk ve Kürt milletlerden, ayrıca azınlık olan dinlerin, Sabeans, Yezidiler, Zerdüşter ve Alkakaiah ve Asur ve Şabak dinler olmak üzere hepsi dağınık olarak bu şehirde oluşmaktadır.

Musul hareketinin toplumsal önemi, milli ve dini farklı örteneklere göre Irak toplumları arasında Ninova'yı illere bölünme konusunda tekrar konuşulmasına neden olabilir, ayrıca birbirinden bağımsız ve kendilerini koruyacak bir şekilde Hristiyanlar, Yezidiler, Sünniler ve Şiiler için özel şehirler olacaktır, bu öneriyi çıkaran ulusal Haşd'in lideri eski Ninova valisi Esil Elnüjeyfi olmuştur, ve kendisi Ninova⁷ bölgesinin kurulmasında yer almıştır, bu talep Anbar yetkililerin talepleriyle uyumlu olmuştur, ancak Bu öneri Irak merkezi hükümeti DAEŞ örgütü şehre kontrol etmesinden önce sunulmuştur ve yeniden idari sistemin sahip olmadığı bir zamanda gelmiştir ve böylece tek bir şehre dayalı olarak bütün kasabaları ve farklı kesimleri kapsayacak bir şekilde içerebilmektedir.

Askeri önemi

Askeri açıdan savaşın önemi, Suriye'de örgütün gücünü izole ederek bir sonuç elde edebilir ve örgütün ikinci kalesi olan Rakka şehrinde hareketi başlatmak için kolaylaştırabilir, böylece örgüt için ABD'nin liderliğinde uluslararası koalisyon oluşturan ana hedefi olan bu örgütün yok edilmesidir ve bu hareket ABD güçleri Irakta kalması için bir bahane olup katkıda bulunmuştur, özellikle birkaç ay önce kontrol altına alınan

⁷ <https://goo.gl/Rzgw6g> Elnüjeyfi: Nenva şehrinin dörde bölünmesini istiyor 24/08/2016/

Qayyarah askeri üssü ve bu askeri üssü Musul'un güneyinde 58 kilometre uzaklıkta olmuştur.

Diğer yandan, Irak ordusu eskiden yolsuzlukları ve kurumsal askeri yapısını zayıflığı olmasından dolayı DAESH örgütü Irak topraklarının% 40 kapsayacak şekilde kontrol etmesine neden olmuştur ve bu harekatta Irak ordusunun müttefiklerine güvenini güçlendirmek için askeri başarılarla sonuçlanabilir, ve askeri hareketin sonuçlarına dayanarak Haşd Elşabi ve ulusal Haşd'in geleceği belirlenecektir, ayrıca Sincar bölgesinde bulunan Kürdistan işçi partisi(PKK'nın) askeri varlığının niteliği ve kapsamı belirlenecektir, buna karşılık başika kampında bulunan Türk askerlerin varlığının niteliği ve kapsamı belirlenecektir, ve özellikle Türkiye Irak'ta garantili bir şekilde uzun süre kalması için, Türk askerine büyük çaplı bir askeri üs inşa etmek istemesine inanıcı olabilir.

Musul hareketi hakkına konuşma zamanı

Askeri yönden

Suriye sınırına yakın olan Sincar bölgesi 2015 kasım ayında Peşmerge ve kürdistan işçi partisi (PKK) tarafından kurtarılmadan önce bölge başkanı Mesud Barazani, reform koalisyon başkanı Usame Elnüjeyfi'ile birlikte Nenva⁸ hareket için hazırlıkları konuştular, sonra Mesud Barazani Sincar kontrol altına alındıktan sonra Musul'un⁹ kurtarılmasında etki yaratabilir diye bir açıklama yaptı.

Irak ordusu Haşd Elşabi güçlerinin destekleri ile birlikte Alanbar şehrinin Halidiye bölgesini kontrol altına alınmasında katkıda bulunarak 22/ eylül/2016/ de Şırkat bölgesini kurtarmak için hazırlık yapmıştır, ayrıca bu yol Selahaddin ve Ninova şehrinin arasında ateş hattı olarak güven altına almıştır, böylece bu harekatta Şırkat Şafağı adı verilerek hedefi DAESH örgütünün Aluveyce ve Nenva şehirlerin arasındaki destek yollarını kesmek ve Aluveyce¹⁰ bölgesinin kuşatmasını sık tutmaktır.

25/ ağustos/2016/da Musul¹¹ şehrinin batısında olan Qayyarah bölgesini ele geçirilmiştir ve ondan bir ay önce önemli bir ulaşım merkezi olan askeri havaalanını ele geçirerek savaşın askeri planlarını öne sürmüştür

⁸ <https://goo.gl/7q3Clij> Barazani ve Elnüjeyfi Nenva savaşı için ulusal Haşd ve Peşmerge ile işbirliği yaparak incelemeler yaptık

⁹ <https://goo.gl/m8JLNs> Barazani Sincar'ı DAESH örgütünden kurtarıldığını açıkları

¹⁰ <https://goo.gl/m8JLNs> Irak ordusu sincar bölgesini kurtardı (detaylar linkte)

¹¹ <https://goo.gl/fL3ZYj> Irak güçleri Qayyarah kasabasını geri aldı (detaylar linkte)

çünkü bu kasaba ve havaalanı Musul şehrine ilerleme yolunda önemli bir rol almıştır.

Irak başbakanı Qayyarah bölgesini ele geçirilmeden önce güvenlik güçleri manevra edebilirler diye bir açıklama yaptı, ayrıca güney Musul'un 60 kilometresinde olan ¹²Qayyarah bölgesine doğru karar yolunu güvenli olmasından sonra Musul hareketına hazır olduklarını duyurdu.

Ayrıca demokratik Suriye güçleri halebin doğusunda olan Minbiç'i ele geçirmesinden sonra, hareketin başlamasında önemli bir rol almıştır, çünkü Minbiç'in ele geçirilmesi, DAEŞ örgütünün ana kalesi olan Rakka¹³ şehrine Avrupa'dan gelen destek yollarını kesmektir, bu çerçevede ABD ulusal güvenlik danışmanı Suzan Rice Musul savaşı Minbiç savaş'ile bağlantılı olduğunu gösterilmiştir, böylece DAEŞ örgütünden Minbiç'i kurtarılması, Fırat Kalkanı güçleri Jarablus'u ele geçirmesi ve Türkiye'nin Halep kuzey bölgesini arasındaki tüm sınır hattını ele geçirmesi, geniş kapsamda DAEŞ ile mücadele verilmesi için önemli bir faktör olmuştur.

Diğer yandan Suriye Irak sınırında olan Abukemal sınır kapısına yeni Suriye ordusu tarafından saldırı düzenlemesi ve ABD liderliğindeki uluslararası koalisyon tarafından destek verilmesi, geniş askeri planın bir unsuru olarak Suriye ve Irak'ta¹⁴ olan önemli kalelerine Kontrol etmek içindir, ve bu kontrol Rakka ve Musul'a saldırı yapmadan önce DAEŞ örgütünün destek yolunu kesmiştir, ancak sınır kapısına bu kontrol başarısız olmuştur ve DAEŞ örgütü muhalifleri Irak sınırında olan El-tinif sınır kapısına geri dönmesine neden olmuştur.

Siyasi yönden

20/şubat/2016/ tarihinde Musul hareketi hakkında diplomatik konuşmalar olarak, ABD askeri komutasında bir yetkili Musul şehrini DAEŞ örgütünden alınması için 12 Iraklı tugay katılarak yani 20 binden 30 bine kadar hükümet güçleri ile Peşmerge¹⁵ olarak 2016/ nisan veya mayıs ayında Musul hareketi başlayacağını açıklamıştır, ancak hareketin ilanına bu tarih 17/ ekim/ 2016 tarihine mutabık olmamıştır.

¹² <https://goo.gl/i66fcc> Nerva operasyonunun komutanı: Musu hareketi yakında başlayacak (detaylar linkte)

¹³ <https://goo.gl/gwA5EA> Obama gittikten sonra Musul ve Rakka'nın kurtarılması mümkün değil

¹⁴ <https://goo.gl/7tqpZu> yeni Suriye ordusu El-bukemal bölgesini DAEŞ örgütünden kurtarmak için operasyon başlattı

¹⁵ <https://goo.gl/l8889e> ABD yetkili Musul'u kurtarmak için operasyon mayıs ayında başlayacaktır

26/eylül/2016/ da Türkiye cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan bir açıklama yaparak hareketin başlangıcı hakkında büyük ölçüde tarihini açıklamıştır ve hareketin başlaması için 19/Ekim/2016 / tarihinde olacağını ilan ederek Irak parlamentosunda güvenlik ve savunma komitesinde ve Türk büyükelçisi Faruk Kaymakçıyı¹⁶ çağırmasında etkisi olmuştur.

Harekatın başlaması yaklaşırken uluslararası ve bölgesel yönden önemli olmuştur, ve İran Kürdistan yönetimi ile hareketin başlaması hakkında geniş çaplı olarak hazır olduklarını söylediler ve bu görüşme İran ulusal güvenlik bakanı Mahmut Eleyvi mayıs ¹⁷2016'da Erbil'e ziyaret ettiğinde gerçekleşmiştir.

Irak başbakanı Haydar el-Abadi savaş tarihinden itibaren tüm medya röportajları ifşa etmemeyi çalışarak geçen temmuz ayı sonunda hükümet güçleri yakında Musul içinde¹⁸ Irak bayrağını dalgalandıracağını söyleyerek yetinmiştir.

Ayrıca ABD başkanı Barack Obama 19/ Eylül/2016 da el-Abadi ile görüşmesi sonrasında yaptığı açıklamada Musul şehrini DAESH örgütünden kurtarması için çok yakında başlayabilir diye bir açıklama yaparak Musul şehrinin büyük olması ve DAESH şehir içinde güçlü bir yönetim kurduğundan dolayı bu hareket zor olacağını söylemiştir, ancak fark ettik ki “ kendi pozisyonumuzdan eminiz ve Biz hızlı bir şekilde iyi ilerleyebiliriz” ek olarak bu ilerlemeleri elde etmek için bu yılın sonunda kadar olacağını söyledi¹⁹.

Harekata katılalar veya katılma olasılığı olanlar

Irak hükümeti ve onu destekleyen gruplar

Irak merkezi hükümeti resmi güçler ile ve benzer askeri güçler tarafından Musul harekatına aşağıdakiler gibi katılacaktır:

1- Irak ordusu ve güvenlik güçleri

Orduda yaklaşık 11 tugay ve Irak güvenlik güçleri ek olarak saldırmaya hazırdır, Bunların her biri yaklaşık 2000 asker sayısı vardır, aşiret polis

¹⁶ <https://goo.gl/KE9eXV> hareketin tarihini Erdoğan tarafından ilan edildiği için, parlamento Türk büyükelçisini çağırısı

¹⁷ <https://goo.gl/evFBfu> Musul harekatı hakkına İran, Iraklı Kürtlerle görüşmekte

¹⁸ <https://goo.gl/gwA5EA> Obama gittikten sonra Musul ve Rakka'nın kurtarılması mümkün değil

¹⁹ :<https://goo.gl/N9VDfU> Musul harekatı zor ve hızlı olacak

teşkilatının beş birimler ek olarak vardır, veya askeri güçlere benzer yaklaşık 6000 asker²⁰ saldırıya hazırdır.

2- Haşd Elşabi güçleri

Teorik olarak Irak başbakanı tarafından verilen emir altında Irak askeri ve güvenlik kurumlarının bir parçası olarak kabul edilmektedir, birçok Şii gruplar içinde katılmaktadır ve en önemlisi ‘‘Saraya Elisam, Irak'ta Velayet-e fakih destekçileri ve bu oluşum Bedir örgütü ve Hizbullah hareketini, Nujaba ve Asaib Ehil Elhak gruplarını içeren bir oluşum olarak Faylak Elkudüs'ün komutanı olan Kasım Süleymani ile doğrudan faaliyet göstermişlerdir, buna ek olarak Haşd Elatabat hüseyinilerle ve Haşd Elatabat Elabasiyeler olarak bu grupları din adamı Ali el-Sistani'den dolayı olarak destek almaktadır, bunlardan Ali Elekber tugayı, Elabas Fırkası, İmam Ali Fırkası ve bazı diğer gruplar²¹ bulunmaktadır.

Ancak Musul savaşçıların harekatta büyük ölçüde sözde katılım sayısına ilişkin resmi tahminler olmamıştır.

3- Hşid El aşiret El Sünni

Hşid El aşiret El Sünni savaşçıları yaklaşık 5 bin asker Musul harekatına²² katılma olasılığı tahminler vardır ve bu savaşçıları DAESH örgütünden ele geçirilen bölgelerin gönüllü Sünni çocuklarından oluşmaktadır ayrıca kendileri Şii haşd Elşabi örgütüne karşı kurulmuştur ve bütün bölgelerde mücadele etmektedir ve Haşd Elşabi faaliyetlerini engellemek amacıyla faaliyet yürütmektedir

Peşmerge güçleri

Peşmerge Kürt güçleri Musul harekatına 'da katılarak: askeri uzmanlar, üç tugay, yanı sıra topçu ve mühendislik ekipleri²³ de dahil olmak üzere katılması beklenmektedir, ayrıca Kürt güçlerinin genel liderliğin yaptığı açıklamada yaklaşık dört bin Peşmerge askeri Musul harekatına²⁴ dahil olacağını söyledi.

²⁰ <https://goo.gl/mKpxRS> Michael Knights'in yazısı Musul savaşı nasıl olacak Washington yakın Doğu araştırmaları enstitüsü

²¹ <https://goo.gl/HOC3Y0> Ali Aguan: Haşd Elşabi'nin görevi bitmedi daha, Washington enstitüsü

²² <https://goo.gl/Y7RcKE> Haşd Elşabi'nin komutanı: 5 bin savaşçı savaşa katılmaya hazır

²³ <https://goo.gl/ldRDRf> Feyyaz Eldueyri: Musul harekatına katılan taraflar

²⁴ :<https://goo.gl/yUFZO8> Musul operasyonu kapsamında Kürt güçleri Musul'un doğusuna ilerlemektedir

Koalisyon güçleri

Uluslararası koalisyon güçlerinin askeri operasyonların hazırlanması, eğitim, denetleme ve danışmanlık yapacaktır, ayrıca katılan güçlere havadan ve topçu desteği sağlayacaktır.

Musul savaşında yer alan ABD güçlerinin tahmini sayısı Yaklaşık beş yüz askerdir ve ABD dışındaki diğer milletlerden²⁵ gelen koalisyon güçlerinin 3600 askerdir ve Pentagon'a göre, bu güçlerin harekatta arka saflarda yer alacaktır.

İran

Devrim muhafızları yüksek Müşaviri Eyriç Mescidi'nin²⁶ resmi açıklamasına göre harekate, danışmanlar ve askeri uzmanlar ile Irak güçlerine ve Şii güçlerine destek vererek katılacaktır

Kürdistan işçi partisi(PKK)

Parti, Sincarın koruma birimleri çatısı altında Musul'un doğusunda olan Sincar bölgesinde harekate katılacaktır ve Suriye kolu olarak yaklaşık tahmin sayısı 450 savaşçıdır²⁷.

Türk güçleri

Türk güçleri Başika kampında bulunmaktadır, şu anda ABD²⁸ liderliğindeki uluslararası koalisyon ile koordine ederek hava hareketleri aracılığıyla katılacağı görünmektedir ve bu harekatta Ankara'nın askeri katılımını çözmek için bir kararının bulunmaması halinde gelmektedir.

Ulusal Haşd güçleri

Bu oluşum sünni askerlerden oluşan ve liderliğini Esil Elnüjeyfi olarak Araplardan, Türkmenlerden ve Kürtlerden oluşmaktadır, sayıları yaklaşık 6 bin savaşçıdır²⁹, Irak merkezi hükümeti harekate katılmalarını reddetmiştir ve bu yüzden katılımı konusunda kesin bir karar yoktur, ancak bunun karşılığında Ankara harekate katılmaları hakkında önemli olduğuna ısrar etmiştir.

²⁵ <https://goo.gl/qiOBfc> infogarafik aracılığıyla: harekate katılanlar ve yerde olan güçler

²⁶ :<https://goo.gl/6SzdXD> İran, Musul hareketine katılmasını resmi bir şekilde açıklıyor

²⁷ <https://goo.gl/yUFZO8> Kürt güçleri operasyon kapsamında Musul doğusuna ilerlemektedir

²⁸ <https://goo.gl/krMg2Y> Yıldırım: hava güçlerimiz koalisyon ile birlikte Musul operasyonuna katılacaktır

²⁹ <https://goo.gl/6XHZ8h> ulusal Haşd'in 6 bin savaşçısı maaşlarını Türkiye'den almaktadır

Musul harekatına askeri gerçeklik

Musul harekatı, Irak güçleri, Peşmerge ve federal polisler tarafından başlayarak, bir yandan Fransız topçuları mahmur bölgesini ve diğer yandan ADB topçuları Qayyarah bölgesini bombalamasında katılmışlardır, harekatın ilk aşamalarında odaklanarak bu askeri operasyon Nenva ovası, teklif ve başıka bölgelerinde olacaktır.

Türk askerlerin harekata katılmamak için, Başıka merkezine Irak güçlerinin ilerleme yoluyla Türk askerinin bulunduğu Al-zalkan kampını Bağdat tarafından izole etmek için bir askeri girişimler olduğu görülmektedir, ancak Ankara'nın alternatifi Türk askerlerinin Ninova ulusal Haşd güçlerine silah desteği sağlayarak bu plana başvurabilir ve belki de Hava ³⁰Kuvvetleri ile kendilerine destek vermeyi mümkün olabilir.

Musul kontrolü için askeri operasyon aşamalarını aşağıdakiler gibi üç aşamaya ayrılmaktadır:

Şeri izole etmek

Musul şehrinin 60 kilometre güneyinde yer alan Qayyarah hava üssünü kontrol etmeye başlamıştır, kargo uçakların inmesi için hava üssünü yenilemişlerdir, böylece Bağdat'a Güney tarafından 298 kilometre uzaklıkta olan Irak askeri depolardan kamyonla gönderme yerine doğrudan ön hatlara hava yoluyla mühimmat, yakıt transferi ve malzemeleri vermiştir.

Aynı zamanda uzak alanı kapsayan ABD ve Fransız topçu sistemleri kurulmuştur ve bunun yanında Musul'a doğru yarım mesafeye ulaşma özelliğine sahip olan hareketli howitzer obüsleri ve büyük bir dikkatle 20 saniyeden az şehri kendi kendine yok etme özelliğine sahip olan roketatarlar yerleştirilmiştir.

Çölden gelen baskı

Bu aşama Musul bölgesine doğru çok yönlü ilerlemeler içermektedir, aşağıdaki³¹ konular üzerinde olmaktadır:

Kuzey doğu ekseni: Peşmerge ve ulusal Haşd güçleri katılmaktadır.

³⁰ :<https://goo.gl/CijpiY> Musul'u kurtarma planı

³¹ <https://goo.gl/A7mVhI> Irak ordusu Musul'u kurtarma harekatı hakkında detayları paylaşıyor

Batı eksen: Peşmerge, Sincar koruma birimleri , Sünni aşiretlerin Haşd güçlerine tabi olan Navader Elşammer güçleri, sayıları yaklaşık 500 savaşıdır ve Türkmen tugayı katılmaktadır

Güney eksen: Irak ordusunun birimleri, Nenva polisleri sayıları yaklaşık 6 bin polis, Haşd Sünni aşiretlerin güçleri ve bu aşiretler: Elluheyib, Eljubur ve Elsabaaviyyin ve her bir aşiretten 300 savaşı³² bulunarak harekate katılmıştır.

Şu anda Haşd Elşabi iki ana görevleri alması gerekmektedir, birincisi lojistik olarak Selahaddin kuzeyinden, Qayyarah üssüne kadar destek yolunu korumak, ve ikincisi federal polisin katılmasıyla Hamam Elalil ve Şura bölgelerini kuşatma ve izole etmesiyle ilgili ve Qayyarah ve Hamam Elalil³³ yolunu güven altına almaktır.

DAEŞ örgütü takviye getirmemek ve Suriye'ye kaçmamak için Şehri kapatarak askeri güçler Musul'un batı yolların yani boru hatlarının yol boyunca çöl yolundan doğru ilerlemesi muhtemeldir ve şehrin³⁴ doğu tarafına ulaşmak için son askeri güçler, Musul'un Dicle nehrinin doğu kıyısına ilerleyebilir.

Savunma keselerini yıkmak

Bu aşamada DAEŞ örgütünün kalınlılarını kovalamak için bir hedeftir, savaşıları medeni bölgeleri tek ederek ve şehrin mahalleleri içinde kendilerini güçlendirmede bir inancı olduğu göstererek bu savaşta, Felluce savaşına benzer bir senaryo olabilme ihtimali mümkündür.

harekatta beklenen riskler

Musul operasyonunda tehlike arz eden HAŞD Elşabi'ye karşı, Ankara tavrı almıştır ve Musul operasyonuna katılmasına karşı çıkmıştır, Türkiye dışişleri bakanı Mevlut Çavuşoğlu açıklamasında Musul'daki Sünni kardeşlerimizi DAEŞ ile Haşd Elşabi arasında terk etmemek lazım dedi, ve Haşd Elşabi savaşa dahil olup sonrada Musul'da kalması bölgedeki³⁵ barış ve istikrarı sıkıntıya sokar dedi.

Ayrıca Sudi Arabistan'ın dışişleri bakanı Adil Eljübeyr'in açıklamasında, Haşd Elşabi Musul operasyonuna katılması büyük bir mezhepsel felakete yol açar dedi, körfez Arap yardımlaşma meclisi' de aynı fikirde

³² <https://goo.gl/DVhSvp> Nenva şehrini kurtarmak için aşiret Haşdinden dört grup katılacaktır

³³ <https://goo.gl/HcipFG> Fotoğraflarla: Musul hareketine katılanları tanı

³⁴ <https://goo.gl/HOC3Y0> Ali Aguan: Haşd Elşabi'nin görevi bitmedi daha, Washington enstitüsü

³⁵ <https://goo.gl/VCD288> Çavuşoğlu: musul halkı DAEŞ ve mezhepsel gruplar arasında mecbur bırakılmamalı

olduklarını belirterek Suudi Arabistan'ın ve Türkiye'nin tavrına destek niteliğinde olduğunu söyleyebiliriz, Ankara Suudi Arabistan ve Körfez yardımlaşma meclisinin bu tutumu Musul'daki³⁶ savaşın çok karmaşık olduğunu mezhebi savaşa yol açacağı ihtimalinden kaynaklanıyor. Özellikle Haşd Elşabi Telafar bölgesini kontrol etme çabası ve yarım milyon Şii Şebek tayfasından çoğu Kerbela ve Necef Şii kentlerine iltica etmişlerdir, Ayrıca Sünni ulusal Haşd Elşabi'de, Musul operasyonuna katılmasını istemiyor ve onların Sünnilerden intikam alma ihtimali korkusundan endişeleri taşımaktalar ve bunun örneğini Diyali ve diğer³⁷ bölgesinde yaşamışlardır.

Ayrıca etnik olarak bir savaşa yol açabilir çünkü Peşmergeler Sincar bölgesine ve Arap Hristiyanları Nenva ovasına hakim olma çabaları, Irak Kürdistan bölgesine katma isteklerine karşı, bir çok Irak siyasi teşkilatlar karşı çıkıyor olması ve korkması³⁸ da başka bir olaydır.

Nenva geçen iki yılda DAESH örgütü 150 bin Hristiyan'ı Kürdistan'nın başkenti olan Erbil bölgesine ve Türkiye'ye Avrupa'ya tehirci zorlayan baskıları nedeniyle demografik yapısı değişime uğrayabilir, bu uygulama şehri ele³⁹ geçirdikten sonra olabilir.

Musul operasyonu etkileyecektir, Telafar Türkmenleri Türkiye için önem taşımaktadır, Türkmenlerin kendi iç mezhepsel bölünmesi DAESH terörüne karşı birlik sağlayamadılar. Şii Türkmenler Peşmerge bölgelerine hicret ettiler, Sünni Türkmenler ise Musul bölgesine gittiler bir kısmı' da merkezi hükümetin yanında yer almayı tercih ettiler ve Türkmenler bölünmüş⁴⁰ zayıf bir millete dönüştüler. böylece DAESH 2014 haziran ayında bütün Türkmen bölgelerine hakim oldular .

Türkiye Türkmenleri birleştirip güç kaynağı oluşturlarsa yeniden petrol zenginliği ile bilinen Kerkük'te Türkmen Kürt çatışması meydana çıkabilir, Türkmenler 2005 yılında Irak anayasasının yazıldığı dönemden buyana Kerkük'te Türkmen varlığını⁴¹ ve hakkının anayasada yer alması için mücadele etmektedir.

Musul operasyonu⁴² 1.5 milyonun insanı tehirci edebilme endişesi, Irak hükümeti tarafından öne sürülmektedir, bu insanlar Irak merkezi

³⁶ <https://goo.gl/Fawoje> Türkiye ve körfez: DAESH'in yerine Haşd Elşabi'yi istemiyoruz

³⁷ <https://goo.gl/HSIf0w> Iraklı Diyar müftüsü ile röportaj: El-haşd Diyali'de katliamlar yapıyor

³⁸ <https://goo.gl/RhJy6x> siyasi kitlelerin Nenvayı Kürdistan bölgesine katması ile ilgili haber

³⁹ <https://goo.gl/AauOa9> tehirci ile ilgili: Peşmerge demografik değişimde önem duymaktadır

⁴⁰ <https://goo.gl/y0G4rH> Telafe Türkmenleri Türkiye'den ne bekliyor?

⁴¹ <https://goo.gl/LRwzW2> Kerkük için, Türkmen-Kürt çekişmeler, en güçlü kalır politikası.

⁴² <https://goo.gl/mpOl6F> sağlık bakanı: Musul'dan 1,5 milyon göç edebilir

hükümeti bölgesine ve Irak Kürdistan bölgesine ve Türkiye'ye dağılma ihtimali çok yüksektir, ek olarak Suriye'deki⁴³ DAESH örgütünün kontrolünde olan bölgelerine gitme ihtimali vardır ve Suriye muhalif bölgelerine gitme ihtimali vardır⁴⁴.

Ayrıca uluslararası ve Avrupa Birliği DAESH örgütü kimyasal silah kullanma endişesi taşımamaktadır, çünkü daha öncede kullanmıştı⁴⁵ ve bu nedenle göç dalgası Avrupa yada sıçrayabilme korkusu yaşamaktadır ve DAESH Musul'dan çıkarılırsa Avrupa'ya sızma endişesi taşımakta olan Avrupa birliği güvenlik işleri sorumlusu(Julian King) "Die Welt" Alman gazetesine verdiği demeçte, DAESH örgütünden Avrupa'ya sızanların sayıları azda olsa büyük tehdit ve tehlike yaratmaktadır, buna karşı önlem almamız gerekmektedir⁴⁶, bu açıklama Avrupa Birliğinde korkunun açık ve net bir şekilde görmüştür.

Musul harekatı hakkında Uluslararası tepkiler

Türkiye – Irak çekişmeleri

Musul harekatı başlamadan birkaç gün önce, Ankara ve Bağdat arasında çekişmeler yaşandı, şehre kontrol etmek için operasyona katılmasında son olarak katılma ısrarı olmasından kaynaklanmıştır, diplomatik açıklamaların sınırını aşarak, , Türk Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Irak Başbakanı Haydar el-Abadi 'ye hitap ederek, abadi şahsını incitmiştir, ve ben kendisine şöyle söylüyorum sen benim seviyemde değilsin ve Irak'ta bağırman bizim için hiç önemli değil, ve biz ne istediğimizi yapacağız ve bunu senin bilmen gerek ve ilk önce kendi sınırını zorlama⁴⁷, bu açıklamaya karşı Abadi karşılık vererek, biz Kesinlikle size çağırmadık .... Biz topraklarımız adamlarımızla kurutacağız , Skype'ile değil⁴⁸.

Ve başika kampında bulunan Türk askerleri, bu askeri operasyona katılmayacaklardır ve bunun nedeni Irak hükümeti ile tutumu ciddi oldukça karmaşık olmasıdır, ve Türkiye cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan savaştan önce Bağdat'a şu sözleri söylemiştir(siz Türkiye gibi

⁴³ <https://goo.gl/BJGJqQ> 900 sivil hareket başlamadan önce şehirden kaçmıştır.

⁴⁴ <https://goo.gl/uSgq7f> hareket başlaması ile birlikte uluslararası kuruluşlar göç nedeniyle insani felaket yaşanabilme endişeleri.

⁴⁵ <https://goo.gl/lwx5Or> Irak: insani krizler ve savaşta kimyasal silah kullanma korkuları

⁴⁶ <https://goo.gl/no4mNE> Musul operasyonu: direnişçilerin Avrupa'ya gelmesini durdurmak

⁴⁷ <https://goo.gl/aNwNmB> Abadi: Erdoğan'a Twitter'den cevap veriyor

⁴⁸ <https://goo.gl/Jynaih> Abadi: Türkiye cumhurbaşkanına cevap veriyor

bir arkadaş ülke bulamazsınız, bu arkadaş ülkeye zarar vererseniz kaybedeceksiniz , Bu nedenle biz günler önce (Musul ile ilgili) müzakere masasında ve sahada da olacağız) söylemiştir ve bizim susamamızı beklemekteler, bizim Suriye ile 911 kilometre ve Irak ile 350 kilometre uzunluğu sınırlarımız vardır, sınırları olmayan devletler istedikleri uygulamalar sergiler iken. Bu söz konusu değildir, çünkü bizim tutumumuz savaş açma ve Irak'ın egemenliğine bir ihlal değildir ve herhangi bir kötü niyet taşımamaktadır.

Biz kendi bağımsızlığımız ve geleceğimiz için mücadele gerektiğinden dolayı olmak istediğimiz yerde olacağız ve bu yer Musul'dur⁴⁹ bu yüzden orda olacağız.

Fransa'nın tavrı

Askeri operasyon başladıktan sonra Musul hareket hakkında görüşmek için, Fransa'da bir toplantı düzenlemek için 20'den fazla ülke ve kuruluşları davet etmiştir ve katılımcılar aşağıdaki öncelikler ele alacaklardır:

- 1- Musul ve civar bölgelerde DAESH örgütünün tehlikesi ve tuzağı altında olan sivilleri korumak
- 2- Musul hareketi kapsamında Ninova Ovasında bulunan sivillere gerekli insani yardımları sağlamak
- 3- Irak yetkilileri tarafından Musul şehrinde, civar bölgelerde ve özellikle DAESH örgütünden⁵⁰ kurtarılmış bölgelerde istikrar projesinin hazırlanması gerektir.

İngiltere'nin tavrı

Musul operasyonu başında Ortadoğu işleri bakanı Tobias Elwood açıklamasında, Musul'u geri kurtarması için Irak operasyonların başlamasında, Musul şehrini DAESH örgütün iki yıl vahşi hükmü altında yaşamadan sonra şehirden çıkarılması önem taşımaktadır, Musul halkı tekrar normal hayata dönmesi ve kendilerine daha iyi bir geleceğe sahip olmak için hayallerini gerçekleştirecektir, ve bu savaş Irak kuvvetleri için büyük ve zorlu bir savaş olacaktır ve üstesinden geleceklerdir ve birleşik krallık uluslararası koalisyonda bir üye olarak Irak hükümetine askeri, insani ve istikrarı sağlamak için çabalarını göstererek destek sağlanmasında yükümlüdür.

⁴⁹ <https://goo.gl/4PSajw> Erdoğan: terör kabımızı çalmayı beklemeyeceğiz

⁵⁰ <https://goo.gl/PBzTMn> Fransa'nın Musul hareketi hakkına uluslararası daveti

Almanya'nın tavrı

Almanya dışişleri bakanı Ştayinmayr'ın açıklamasında Musul'daki harekatına ilişkin çok karmaşık olduğunu ve gelecek haftalarda şiddetli çatışmalar olacağını ve uzun sürebileceğini söylemiştir, ancak Musul operasyonun başarısı, Irak'ta DEAŞ'e karşı yürütülen operasyonlarda dönüm noktası olacaktır dedi, Irak'ta toplumsal barışı ve istikrarı sağlayacağını vurgulamıştır, ve koalisyon güçlerinin ana siyaseti DEAŞ'e karşı odaklanması gerekmektedir dedi, aksi takdirde bu savaşın eski hesapları tasfiye amacıyla hareket etmek mezhepsel etnik çekişmelerle yol açabilir ve jeopolitik değişimler müşterek hedef DEAŞ'e karşı yürütülen çalışmalar tehlikeye maruz kalabilir ve bu nedenle hepimiz zayıf düşen Irak siyasi düzenine destek olmalıyız, ayrılıklar olmamalı birliğine muhafaza etmeliyiz dedi, ve Almanya mülteci sorununu çözmeye bir öneri sunarak, DEAŞ çıktıktan sonra⁵¹ Musul'da istikrar meclisi oluşturulması gerektir çünkü faaliyet yürütmesi ve hizmet vermesi için Musul'da istikrarı sağlamak meclisi olması önem taşımaktadır dedi .

Amerika'nın tepkisi.

ABD dışişleri bakan yardımcısının resmi sözcüsü Mark Toner, Musul operasyonuna ilişkin ABD başkanı Barak Obama sözünü tekrar ederek operasyon kolay olacağını ve Amerika'nın başında olduğu koalisyon destekli Irak güçleri, Musul'dan DEAŞ örgütünü söküp atacağına inandığını ve Irak güçlerine eğitim, ve tavsiyelerde ve insanı desteğinin süreceğini belirterek, Irak hükümeti Musul'da savaşın⁵² etkilerinden kurtulmasına kadar devam edecektir dedi .

Rusya'nın tavrı

Musul harekat başlaması esnasında söz Rusya'nın dışişleri bakanlığı sözcüsü Maria Zakharova bir açıklama yaparak, Irak'ın Musul şehri çok büyük bir felaket karşısında olduğunu söylemişti, ve soruyu şöyle sormalıyız: Federasyon Rusya'ya karşı bir medya kampanyası mı, son haftalarda aşamaları genişleterek bundan etkin olmuştur, ve Musul'da uygulanacak olayların bir başlangıç mıdır? Sözüne devam ederek: Musul'da gerçek bir insani felakete yaklaşmaktadır, hesap ettiniz mi, mülteciler nereye gidecek, sayıları kaç ve kim bunları ev sahipliği yapabilecek ? ve orda yer yakılmış olacak ve kim yakacağını biz biliyoruz. hayatta kalan sivillerin kimin tarafından sorumluluk alacak, bu yerleri kim

⁵¹ <https://goo.gl/U39aLO> Musul harekatı hakkında Almanya dışişleri bakanının yorumu , Almanya medyası

⁵² <https://goo.gl/ddv38o> dışişleri bakanlığın yardımcı sözcü, Mark Toner günlük basın toplantısında Musul harekatı hakkında bir özetleme yapmaktadır

terk etmek isteyecek? nede konaklayacaklar, Onları barındırmak , beslemek, tedavi etmek ve bunları sağlamak için kim mümkün olabilecek? Bu konuları dikkate aldınız mı? Tatbiki, hayır⁵³.

Rusya genelkurmay başkanı Valery Gerasimov Musul hareketini takip ederken, bizim dikkatimiz, terörist isyancılar Musul'dan çıkmak için çabaları gösterecektir ayrıca koalisyon güçleri⁵⁴ tarafından şehri terk edip Suriye'ye geçmesi için kolaylaştırılabilir.

Suudi Arabistan'ın tavrı

Harekat başlamadan önce, Suudi Arabistan dışişleri bakanı Adil Eljubeyr, Irak'taki Haşd Elşabi'yi İran'a bağlı mezhepsel bir kurum olduğunu itham etmiştir ve Musul savaşında bir felaket yaratmasını uyarıyordu, ayrıca Irak yetkililerini DAEŞ⁵⁵ terörüne karşı mücadele vermek amacıyla mezhepsel unsurları kullanmaması için bir çağrıda bulunmuştur, ama hareket başladıktan sonra Irak başbakanı Haydar el-Abadi çarpıcı açıklama yaparak, örgütün gelecekte en çok uygun olduğu yerde Suudi Arabistan⁵⁶ ve körfez olduğunu söylemiştir.

İran'ın tavrı

Musul'da askeri operasyon başlaması esnasında İran Stratejik Araştırmalar merkezi başkanı sözüne göre İran'da rejimin çıkarını dikkate alarak harekata doğrudan katlamayacaktır, danışman Ali Ekber Velayeti rolünü göstererek dedi ki: İran, Irak hükümetinin isteğine göre biz danışma desteğini sunduk ve sunmaya devam edeceğiz, Irak'ın danışmaya ihtiyacı varsa ülkemiz Irak hükümetine danışma desteği vermekte imtina olmayacaktır.

Bölgesel devletlerin müdahalesi hakkında ve Türkiye olmak üzere Velayeti işaret ederek dedi ki: bölgede bulunan devletler ve bölgede olmayan devletler, Irak hükümeti teröristleri Musul'dan çıkarıma gücüne sahip olduğunu gördüler ama bu devletler Musul operasyonuna müdahale etmek istemişlerdir, ancak bu ülkelerin müdahalesi yapısal değildir, bu Irak'a bir müdahale olarak münasip bir şekilde değildir çünkü gelecekte pay⁵⁷ isteyeceklerdir.

⁵³ <https://goo.gl/2S50aP> Rusya dışişleri bakanı: Irak'ın Musul şehri insani felaket karşısında

⁵⁴ <https://goo.gl/a5Zala> Rusya genelkurmay başkanı: Musul kurtarılsa Rusya için ne önemi var

⁵⁵ <https://goo.gl/lozhAe> Eljubeyr: Elhaşd Elşabi... terörist, ve Şiiler İran'ın Malı değil

⁵⁶ <https://goo.gl/RL5xx5> Abadi: Suudi Arabistan ve körfez DAEŞ için uyumludur

⁵⁷ <https://goo.gl/v6GsTq> Velayeti: İran Musul hareketine doğrudan katılmayacaktır.

جسور للدراسات
JUSOOR for STUDIES

Kavalik Mah. Fevzi Çakmak CD.
Sevil Apt. N11 D8, 27060
Gaziantep - Turkey
+90 537 558 5821

info@jusoor.co

www.jusoor.co

@jusoorstudies